

Pahoittelu ja pari huomiota

Timo Joutsivuo

Professori Simo Heininen kritisoi *Tieteessä tapahtuu* -lehden numerossa 8/2003 kaksi vuotta sitten ilmestyneen *Suomen kulttuurihistorian* ensimmäisen osan toimittajia ja teoksen toimitustyötä. Kriitikissä tuli tietoon valitettava virhe tai kömmähdys koskien sivulla 395 olevaa piispa Gezeliuksen tekstin käännöstä, jonka katson vaativan selvitystä.

Käännös on merkitty allekirjoittaneen tekemäksi, vaikka se – kuten professori Heininen oikein huomauttaa – on hänen tekemänsä. Valitettavaa ja harmillisinta virhettä ei alkuperäisessä käsikirjoituksessa ollut, vaan se on ilmestynyt siihen jossain toimitustyön vaiheessa, mahdollisesti teknisen toimituksen yhteydessä (toimitustyöhän rakentuu tekstitoimituksesta, kuva-kuva-tekstitoimituksesta ja teknisestä toimituksesta kielenhuoltoineen ja muine tekstiä jonkin verran muokkaavine toimenpiteineen). En kuitenkaan huomannut virhettä oikovedoksessa. Vastuu tapahtuneesta onkin yksin minun, ja voin vain syvästi pahoitella tapahtunutta.

Tämäkin virhe olisi todennäköisesti vältetty, jos yleisteoksissa voisi käyttää lähdeviitteitä. Ne helpottaisivat samalla tekstien tarkastamista. Miksi meidän kirjoittajien täytyy tässä asiassa yleensä aina alistua kustantajien väitteisiin, että viitemerkinnät jotenkin haittaavat lukuko-

kemusta? Oma ongelmansa on suurhankkeiden toteuttaminen sivutyönä vailla mahdollisuutta täysipainoiseen omistautumiseen ja erittäin kiireällä aikataululla (todettakoon, että Kulttuurihistorian 1. osa toteutettiin runsaassa kahdessa vuodessa ensimmäisestä ideapalaverista teoksen julkistamiseen). Samalla on selvä, että virheitä teoksissa ei minkään tekosyyän varjolla saisi olla eikä suuria puutteitakaan. Siksi jokainen Kulttuurihistorian virhe tai puute tuntuu ainakin allekirjoittaneesta pahalta.

Aivan pieni huomio kritiikistä yleensä. Monet kirjoittajat ovat ennen minuakin huomanneet, miten kriitikot nostavat tekstistä sisällön kannalta vähämerkityksiset asiat valokeilaan tai tulkitsevat kirjoituksia niin, ettei tekijä itse ymmärrä, mistä kriitikon tulkinta on peräisin.

Tämä kuitenkin lienee kriitikon oikeus. Yksittäisten virkkeiden nostaminen tarkan analyysin kohteeksi lienee myös sallittua mutta samalla ongelmallista. Lähes kaikkien tekstien kaikki yksittäiset virkkeet ovat tiukasti ottaen ainakin jostain näkökulmasta pielessä tai vähintään vaikuttavat hölmöiltä.

Kirjoittaja on filosofian tohtori ja tutkija Helsingin yliopiston Renvall-instituutissa.

Arkistot kuntoon! Arkistotietoa tieteellisille seuroille

Perjantaina 5.3.2004 klo 12–14
Tieteiden talo, sali 104

Tilaisuudessa käsitellään loppusyksystä ilmestyneen arkisto-oppaan esille nostamia kysymyksiä.

Tarkempia tietoja ohjelmasta kerrotaan sähköpostitse TSV:n jäsenseuroille ja myös TSV:n kotisivuilla www.tsv.fi.

Tilaisuuden pj. on prof. Kalevi Rikkinen

Lisätietoja: Eeva-Liisa Aalto, puh. (09) 228 69 229